

14.6.2021

Lausunto uudistetusta poliisin henkilötietolainsäädännöstä sekä lainsäädännön toimeenpanosta Poliisihallituksessa ja sen alaisessa hallinnossa

Sisäministeriö pyytää valtiovarainministeriöltä (VM) lausuntoa uudistetusta poliisin henkilötietolainsäädännöstä sekä lainsäädännön toimeenpanosta Poliisihallituksessa ja sen alaisessa hallinnossa eduskunnan hallintovaliokunnalle laadittavaa selvitystä varten.

Hallituksen esitys uudeksi laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 242/2018 vp) annettiin eduskunnalle 22.11.2018. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (616/2019, jäljempänä poliisin henkilötietolaki) hyväksyttiin eduskunnassa 18.3.2019 ja tuli voimaan 1.6.2019. Poliisin henkilötietolain kokonaisuudistuksen keskeisenä tavoitteena oli saattaa laki vastaamaan uuden tietosuojan yleislainsäädännön vaatimuksia. Poliisin henkilötietolaki sisältää yleislainsäädäntöä täydentäviä säännöksiä, joita sovelletaan poliisilain (872/2011) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen poliisille kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelyyn. Uudessa laissa pyrittiin myös huomioimaan poliisin toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ja niistä aiheutuneet tiedonkäsittelytarpeet, jotka koskevat erityisesti henkilötietojen käsittelyä rikosten ennalta estämiseksi. Yhtenä tärkeänä tavoitteena oli varmistaa poliisin mahdollisuudet reagoida turvallisuusympäristön muutoksiin oikean ja mahdollisimman reaaliaikaisen tiedon pohjalta ja turvata viranomaistoiminnan kannalta välttämätön tiedonkulku. Tavoitteena oli lisäksi selkeyttää ja yksinkertaistaa lain monimutkaiseksi muodostunut rakenne.

Eduskunta edellytti poliisin henkilötietolain uudistusta koskevassa vastauksessaan (EV 318/2018 vp), että hallitus seuraa ja arvioi uuden poliisin henkilötietolainsäädännön toimeenpanoa kiinnittäen huomiota muun ohella uuden käyttötarkoituserusteisen sääntelyn toimivuuteen, henkilötietojen suojan toteutumiseen, vaikutuksiin poliisin ja muiden viranomaisten toimintaedellytyksiin sekä henkilötietojen käsittelyn valvontaan, ja laatii siitä seikkaperäisen selvityksen hallintovaliokunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriön lausunto

Hallituksen esitystä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi valmisteltiin sisäministeriön 26.1.2016 asettamassa työryhmässä (SM064:00/2015) ja se viimeisteltiin sisäministeriössä. Valtiovarainministeriön vero-osasto osallistui työryhmän työskentelyyn ja sen ehdotuksia otettiin huomioon ja sisällytettiin ko. lakiehdotuksiin. VM:n näkökulmana oli myös henkilötietojen

käsittelyperiaatteiden yhdenmukaisuuden varmistaminen samanaikaisesti valmistelussa olleen Tullin henkilötietolain muuttamisen kanssa.

Valtiovarainministeriöllä ei ole huomautettavaa sääntelyn selkeyteen. VM:n näkemyksen mukaan poliisin henkilötietolaissa on myös huomioituna keskeiset poliisin toimintaan liittyvien, kansainvälisen lainvalvontayhteistyön mukaisten tietojärjestelmien tietojen käsittelyt sekä käyttö poliisin tehtävissä sekä suhde kansalliseen lainsäädäntöön.

Henkilötietojen käsittelytarkoitukset, henkilöryhmät ja käsiteltävien henkilötietojen sisältö ovat poliisin henkilötietolainsäädännössä kytketty Poliisilain (872/2011) mukaisesti poliisin tehtäviin, mikä osaltaan tukee säädösten mukaista henkilötietojen käsittelyä päivittäistoiminnassa sekä selkeyttää toimintaa tukevien tietojärjestelmien kehittämistä sekä niiden käyttäjäroolien määrittelyä.

Poliisin henkilötietolainsäädännössä on korostettuna erityisten henkilötietoryhmiin kuuluvien sekä arkaluonteisten tietojen käsittely, mitä säädösten mukaan ei voi toteuttaa ilman välttämätöntä tarvetta ja hyväksyttävää perustetta tai syytä. Näiden tietojen käsittelyn perusteet ja sitä kautta myös tietoja sisältävien rekisterin käyttö ovat määriteltyinä edellä mainittujen poliisin tehtävien sekä mm. käsiteltävän rikosnimikkeen rangaistavuuden mukaisesti.

Tietojen saamiseen oikeudet ovat kattavasti poliisin henkilötietolainsäädännössä määritelty poliisin tehtävien suorittamista sekä henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten, mikä voidaan totuttaa salassapitosäännösten estämättä myös sähköisesti teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona. Sähköinen tietojen käsittely on kattavasti huomioitu myös tietojen luovuttamisessa, jonka osalta henkilötietojen viranomaisille luovuttamisen lisäksi on säädeltynä henkilötietojen luovuttaminen sähköisen asiointipalvelun sekä yleisen tietoverkon välityksellä mm. yleisön tietoon saattamiseksi ja siten kiireellisenä vaaratilanteen välttämiseksi.

Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan henkilötietojen sekä eri tietoryhmien poistamista ja hävittämistä koskevat säännökset ovat tehtäväkohtaisesti määriteltyinä riittävän tarkalla tasolla, mikä edesauttaa tiedonohjauksen toteuttamista poliisin toiminnallisia prosesseja tukevissa tietojärjestelmissä.

Rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteutuminen ja sen rajoitukset ovat poliisin lainsäädännössä huomioituna siten, että se mahdollistaa toiminnan kehittämisen myös sähköisenä palveluna, jossa tulee pyyntöjen esittäminen toteuttaa vahvaa sähköistä tunnistamista hyväksikäyttäen.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen